

**MEMUR SENDİKALAŞMASININ HUKUKSALLIĞI
VE
MİLLİ EĞİTİM BAKANININ DEMEÇLERİ***

Prof. Dr. Mesut GÜLMEZ

**I. EĞİTİM-İŞ OLGUSU KARŞISINDA
HUKUKSAL DURUMDAN SÖZ ETMEK GEREKLİ Mİ?**

Bilindiği gibi, öğretmenlerce eğitim işkolunda çalışan tüm kamu görevlilerine açık olmak üzere 28 Mayıs 1990'da kuruluş başvurusu yapılan ve iki gün sonra 30 Mayıs 1990 tarihinde tüzel kişilik kazanan bir sendika var: Eğitim İşkolu Kamu Görevlileri Sendikası, kısa adıyla Eğitim-İş.

Eğitim-İş, memur sendikacılığının kaldırıldığı 1971 Anayasa değişikliği sonrasında, ondokuz yıl sonra kurulan ilk memur sendikasıdır. Eğitim-İş'in bir başka önemli özelliği de, hukuksal dayanağını uluslararası sözleşmelerden almış olmasıdır. Bu özellik, Eğitim-İş'e Türk memur sendikacılığı tarihinde kendine özgü ve ayrı bir yer kazandırmıştır. Eğitim-İş'le, iç hukukun açıkça tanımadığı sendika hakkı kullanılmış, böylece bir temel insan hakkına "toplumsal gerçeklik" kazandırılmıştır.

Eğitim-İş'in kurulmasıyla birlikte memurların sendika hakkının somutlaşıp bir toplumsal gerçeğe dönüşmesi karşısında, hukuksal durumdan söz etmek artık ilginç görünmeyebilir. Üç yıl önce olduğu gibi, iç hukukta memurların sendika hakkını yasaklayan hiçbir kural yoktur. Üstelik onaylanan uluslararası sözleşmeler çerçevesinde, "sendikalaşma yasal bir haktır" demek, o kadar anlamlı olmayabilir.¹

Ancak, hemen belirtmeliyim ki, Eğitim-İş'in kurulmasından sonraki toplantı ve panellerde de, "gerçekten Anayasa'da, yasalarda yasak yok mu" yolundaki sorularla karşılaştım. Başlangıçta yadırgadığım bu gibi so-

* Eğitimciler Derneği (Eğit-Der) Denizli Şubesinin 6 Ekim 1990 tarihinde düzenlediği "Sendikal Haklar ve Öğretmen Örgütlenmesi" panelinde yapılan konuşmanın notlanmış metni.

¹ Mesut Gülmez, "Memurların Sendika Hakkı Vardır", Cumhuriyet, 24 Aralık 1987, s. 2; "Uluslararası Sözleşmeler ve Memurların Sendika Hakkı", Mülkiyeler Birliği Dergisi, Sayı 92, Şubat 1988, s. 24-27.

ruharı olağan karşılıyorum. Çünkü bir yandan, hukuksal duruma ilişkin açıklamalar, ilgili olanlar dışında kalan memur ve öğretmen çoğunluğuna ulaştırılmadı. Bilgilendirme işlevi yeterince yerine getirilmedi. Öte yandansa, basının çok sınırlı ilgisi çerçevesinde yürütölmeye çalışılan bu işlev, özellikle Milli Eğitim Bakanı Sayın Avni Akyol'un yanlış demeleriyle etkisizleştirildi.

Gerçekten de, sendika hakkının yasallığı, uluslararası hukuka güvenceye alındığı görüşünün giderek benimsenip yaygınlık kazandığı bir ortamda, Sayın Akyol'un Eğitim-İş'in kuruluş hazırlıklarının başladığı tarihten bu yana yaptığı açıklamalar, temelde sendika hakkının ve kurulan sendikanın yasa dışı olduğu izlenimi yaratmaya yöneliktir.

Sayın Bakanın Eğitim-İş'in kurulmasından önce ve sonra verdiği demeçlerden anımsayabildiklerim şunlar:²

— Türkiye sömürge değil, ILO'nun kanunu burada uygulanmaz. Hem biz nasıl ILO'nun ilkelerine karışmıyorsak, onlar da bize karışmasınlar;

— Demokrasi geliştikçe bütün haklar verilir. Ancak şu andaki Anayasamızda öğretmenlerin böyle bir hakları yok;

— Türkiye'nin gelişimi içinde bütün meslek grupları gibi öğretmenlerin de haklarını almasından yanayım. Ama, sanıyorum ki öğretmenlerin hakları konusunda ben hiçbir sendikacının yapmadığı işleri gerçekleştirdim;

— Kanun memurlar için "sendika kuramaz" diyor, Anayasa da böyle diyor;

— Eğitim-İş'in hukuki kimliği yoktur. Böyle bir sendika muhatap değildir.

Sayın Akyol'un basına yansıyan bu açıklamaları dışında, basında yer almayan bir başka açıklaması daha var ki yukarıdakilerle çelişiyor. Akyol'un öğretmenlerin sendikalaşması konusunda olumlu bir tutum içinde olduğu izlenimi veren bu açıklamayı, 13-14 Eylül 1990 tarihlerinde Mülkiyeliler Birliğin'ce Ankara'da düzenlenen "Türkiye'de Memur Sendikacılığı" konulu uluslararası sempozyumda Danimarkalı öğretmen sendikası yöneticileri yaptılar. Danimarka'lı öğretmenlerin Türkiye'de çalıştırılma-

² Bu açıklama ve demeçler için bkz.: Baki Özilhan, "Akyol, Öğretmenlerin Sendika Kurmasına Karşı", *İstanbul Bayram*, 28 Nisan 1990, s. 3; Erhan Akyıldız-Ülker Göktürk, "Öğretmenin Tadı Yok", *Güneş*, 30 Haziran 1990, s. 9; "Akyol: Eğitim-İş Hukuk Dışı", *Güneş*, 8 Ağustos 1990.

sı konusuyla ilgili olarak Mart 1990'da Türkiye'yi ziyaret eden Danimarka heyetine Sayın Akyol şunları söylemiştir:

"Genel olarak öğretmenler bir sendika kurmalıdır. Öğretmen sendikaları siyasi parti işleviyle uğraşmamalı, eğitim politikasıyla uğraşmalıdır."

II. AVNİ AKYOL'UN DEMEÇLERİ VE GERÇEK HUKUKSAL DURUM

Sayın Bakanın yukarıda aktarılan sözleri, memurların ve öğretmenlerin sendikal haklarının hukuksal boyutu üzerinde bir kez daha durulmasını gerektiriyor. Çünkü bu sözler, sendika hakkının yasallığı konusunda öğretmenlerin kafasını karıştırmaya, onları kurulan sendikalara üye olmaktan alıkoymaya elverişlidir. Belki de asıl amaç budur.

1. "ILO'NUN KANUNU" TÜRKİYE'DE UYGULANMAZ MI?

Sayın Akyol'un ILO ilke ve kuralları ile ilgili sözü, Anayasa'nın 90. maddesi karşısında yanlıştır, geçersizdir. Türkiye onaylanmış uluslararası sözleşmelerle bağlıdır. İster ILO'nun, ister Birleşmiş Milletler'in, ister Avrupa Konseyi'nin olsun "usulüne göre yürürlüğe konulan" uluslararası sözleşmeler, yönetimi ve yargı organlarını bağlar. Bu görüşün, Anayasa Mahkemesi kararlarına da yansımalarını belirtmeliyim. Ve yeni yayınlanan bir kitapta da, bu bağlayıcılık konusu şu cümlelerle açıkça anlatılıyor:

"Anayasanın 90 ncı maddesine göre usulüne uygun olarak yürürlüğe konan sözleşmeler kanun hükmündedir. Doğrudan doğruya uygulanabilirler. Anayasa Mahkemesi bu durumu kararları ile de teyid etmiştir.(...) Anayasa Mahkemesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Türk hukuk düzeninde yürürlüğe konduğunu, maddelerinin doğrudan doğruya uygulanmasının gerektiğini (...) açıkça vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesi, (...) İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin değiştirilemez bir anayasa ilkesi olduğunu vurgulamıştır. (...) Bu bakımdan hiçbir Türk kanununun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olamayacağı, (aykırı) olanların da zımnen veya Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilebileceği kesindir. Demek ki Türk hukuk düzeninde Anayasaya aykırılık gibi insan haklarına aykırılık kavramı vardır. Bu kavramdan hareketle yasal değişikliklere gidilmeden de Türk kanunları İnsan Hakları Sözleşmesine uyumlu hale getirilebilir."³

³ Türkiye'de İnsan Hakları (Yasal Düzenlemeler, Uygulama, İddialar ve Cevaplar) s. 13-20. Bu konuda ayrıca ve özellikle bkz.: A. Şeref Gözübüyük, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Bireysel Başvuru Hakkı", İnsan Hakları Yıllığı, Cilt 9, Yıl 1987, s. 3 vd; Tekin Akıllıoğlu, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İç Hukukumuz", A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt XLIV, No: 3-4, Temmuz-Aralık 1989, s. 155 vd.

İmzasız ve tarihsiz de olsa, Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve yayınlanan bir kitapta yer alan yukarıdaki görüşler karşısında, acaba "ILO'nun kanunu burada uygulanmaz. (...) bize karışmasınlar" demek doğru mudur? Anayasa'ya onaylanan sözleşmeler için "kanun hükmündedir" kuralı koymuşuz; Anayasa'ya aykırı olsalar bile Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesine olanak vermemişiz... Ayrıca, Cumhuriyetimizin "insan haklarına saygılı", "demokratik" ve "sosyal hukuk devleti" olduğunu Anayasa'ya yazmışız. Tüm bunlara karşın, "ILO'nun kanunu burada uygulanmaz" diyebilir miyiz?

Üstelik, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin devletçe çiğnenmesi durumunda, hakkı çiğnenen bireylere İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkını tanımışız. Ve İnsan Hakları Divanı'nın da zorunlu yargı yetkisini kabul etmişiz.

ANAP hükümetlerince atılan bu olumlu adımlara karşın, bir hükümet üyesinin "ILO'nun kanunu burada uygulanmaz" diyebilmesi, kanımca çok önemli bir çelişkidir. Çünkü Akyol'un üyesi olduğu hükümet, bireysel başvuru ve zorunlu yargı yetkisi yollarını açmakla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nden doğan haklarını (dolayısıyla sendika hakkını) çiğnediği bireylerin (dolayısıyla memurların) kendisini dava etmelerine olanak vermiş, kısacası Sözleşme'ye uyma yükümlülüğü altına girmiştir.

Yeterince ve doğru bilgilerle donatılmamış olmaktan ileri gelmiş olabileceği kabul edilse de, bu çelişkinin giderilmesi gerektiği açıktır.

2. DEMOKRASİ GELİŞTİKÇE Mİ HAKLAR VERİLİR?

YOKSA HAKLAR ALINDIKÇA MI DEMOKRASİ GELİŞİR?

Sayın Akyol'un bu görüşü, ne yazık ki İkinci Meşrutiyet ilân edilirken kimi Osmanlı mebuslarınca dile getirilen "seviye-i irfan"cı yaklaşımı anımsatıp çağrıştırmaktadır. 1909'da halkın "seviye-i irfan"ının, yani eğitim ve kültür düzeyinin elverişli olmadığını düşünen kimi mebuslar, dernek hakkı konusunda ve "medeniyetperverlikte" pek ileri gidilmemesini savunmuşlardı.⁴

Batı'daki toplumsal savaşımın tarihi, demokrasinin hakların verilmesiyle, daha doğrusu "alınmasıyla" geliştiğini ve sosyal bir nitelik kazandığını ortaya koymaktadır. "Demokrasi geliştikçe haklar verilir" görüşü, ne yazık ki hakları verme, yukarıdan ihsan etme yetkisinin ancak ve yalnızca siyasal iktidarlara yada yönetenlere ait olduğu yaklaşımının bir

⁴ Mesut Gülmez, *Türkiye'de Çalışma İlişkileri (1936 Öncesi)*, TODAİE Yayını, Ankara, 1983, s. 315 ve 118 nolu dipnot.

ürünüdür. Ve ne yazık ki ülkemiz siyasal toplumsal geleneğinde, işçilerin de memurların da beklentisi bu olmuştur. Hatta bu anlayış kimi zaman yasalarda “hak” yerine “yasak” arama noktasına bile varmıştır. Yasaklar olmasa bile “mutlaka vardır” önyargısıyla “mevhum yasaklar” yaratılmıştır. Özellikle 12 Eylül sonrasında, bu durum kamu görevlilerinin sendikal hakları alanında somut biçimde yaşanmıştır. Anayasa’da ve yasalarda olmayan sendika yasağı, önyargıyla zihinlere yerleştirilmiştir. İşte hukuksal duruma ilişkin bilgilendirme işlevinin uzun zaman almasının ve hâlâ da sürdürülmesine gerek görülmesinin temel nedenlerinden biri de budur.

Eğitim-İş’in yadrganmasının, yanlış demeçlerle ona karşı çıkılmasının ve hatta öğretmenlerin ve eğitim işkolunda çalışan öteki kamu görevlilerinin sendikalaşma konusunda ağırdan almalarının temelinde, “hakların yukarıdan verilmesi ve yine yukarıdan alınması” anlayış ve uygulamasının bulunduğunu düşünüyorum.

Öte yandan, Osmanlı’dan beri süregelen “mevzuatçı” anlayış, çalışanların zihninde hakların ancak yasalarla tanınmasından sonra varolabileceği inancını yerleştirmiştir. Bu geleneksel yaklaşımın, yönetenlerin hakları yaratma yetkisini ellerinde tuttukları ve açıkça tanıyıp düzenlemedikçe kullanılmasının olanaksız olduğu anlayışıyla bütünleşmesi, yönetilenleri ve çalışanları “edilgen bir varlık” konumuna sokmuştur.

Bu nedenledir ki, gerek öğretmenler gerekse yöneticiler, konuyu düzenleyen ulusal yasa olmaksızın bir sendikanın kurulabilmiş olmasını ve tüzel kişi olarak çalışmalarını sürdürmesini kavrayamamışlardır. Oysa Batı ülkelerinin sendikacılık tarihi, bunun sayısız örnekleriyle doludur. Sendikalar, yasalardan önce ve yasalardaki yasaklara ve yaptırımlara karşın kurulmuşlardır. Yasalar arkadan gelmiştir. Başka deyişle, haklar önce uygulamada doğmuş ve kullanılmıştır. Yasalar ise uygulamayı izlemiş, kazanılan hakları düzenlemiştir.

Böylesi bir toplumsal tarih içinde yetişmeyen ve böylesi bir sendikal tarih yaşamayan bizlerin, işçisiyle memuruyla ve yönetenleriyle Eğitim-İş olgusunu kavramakta ve benimsemekte güçlük çekmemiz doğaldır.

Ben memurların ve öğretmenlerin bu yadırgama dönemini aşip sendikalar kuracağına ve kurulanlara üye olacaklarına inanıyorum. Dolayısıyla da, siyasal iktidarların demokrasiyi, hiç olmazsa yasaklanmadığı sürece, insan haklarının barışçı yollardan kullanılabilceği bir “hoşgörü rejimi” olarak düşünmemiş olması nedeniyle, bu olumsuzlukların tüm “vebalini” çalışanlara yıkmanın doğru olmadığını, çalışanların “demokratik erginliğe” ulaşamamış olmasının tüm sorumluluğunu kendilerinde aramak gerektiğini düşünüyorum.

3. HİÇBİR SENDİKACININ YAPMADIĞI İŞLERİN GERÇEKLEŞTİRİLMİŞ OLDUĞU SAVI HANGİ YAKLAŞIMIN ÜRÜNÜDÜR?

Sayın Akyol, öğretmenlerin de, "Türkiye'nin gelişimi içinde", öteki meslek grupları gibi haklarını almalarından yana olduğunu belirttiikten sonra, Türk yönetim geleneğinin temel bir özelliğinin uzantısı olan şu görüşü dile getiriyor: "Sanıyorum ki öğretmenlerin hakları konusunda ben hiçbir sendikacının yapmadığı işleri gerçekleştirdim."

Sayın Bakanın yaptığı işlerin değerlendirmesini yapacak değilim. Gerçek eğitim sorununa yaklaşımı, gerekse kimi olanaklar sağlanması açısından, Sayın Akyol'u seleflerine oranla ben de görece olumlu buluyorum.

Ancak burada asıl vurgulamak istediğim nokta, Sayın Akyol'un "ben hiçbir sendikacının yapmadığı işleri gerçekleştirdim" derken yansıttığı geleneksel "**tekyancı ve anti-katılımcı**" görüştür. Sayın Bakan kendisini, sendika yerine koymuştur. Ve yaptıklarıyla sendikaya gerek olmadığını, sendikacının yapacaklarını hatta yaptıklarından fazlasını yaptığını ileri sürmüştür.

Ne kadar iyi yaparsa yapsın ve ne kadar çok olanak sağlarsa sağlasın, yönetilenlerin, yani çalışanların ve öğretmenlerin tek tek bireyler olarak görüş ve önerilerinin alınmış olması, çalışma ilişkisini tekyanlı ve anti-demokratik olmaktan kurtarmaz. Öğretmenlerin ancak örgütleri aracılığıyla görüşlerini işverenle tartışma olanağı buldukları andan, noktadan başlayarak, çalışma ilişkileri tekyanlı, otoriter ve anti-katılımcı yapıdan kurtulur; iki yanlı, demokratik ve katılımcı bir yapıya kavuşur.

Ne yazık ki Türkiye, bu alanda çok geridir. Çalışma koşullarını ve ilişkilerini düzenleme konusunda öteden beri tekyancı ve anti-katılımcı olagelmıştır. 657 sayılı yasayla 1965'te atılan adımlar kâğıt üzerinde kalmıştır. Yönetimin ve memurların eşit sayıda temsilcilerinden oluşması öngörülen "görüşme ve danışma kurulları" adlı katılma mekanizmaları işletilmemiştir. Bugün bile, 657 sayılı yasadaki daha geri biçimiyle varolan kuralları yaşama geçirmek, ne yönetimin ne de memurların aklına gelmektedir. Tekyancı ve anti-katılımcı anlayışı, yönetenler ve yönetilenler olarak o denli benimsemişiz ki, yürürlükteki kuralları, en geri biçimiyle de olsa yaşama geçirmeyi düşünmüyoruz. Çünkü yönetenler ve yönetilenler olarak "**katılma kültürü**"nden yoksunuz. Bunun için de kendimizi kolayca katılmalı süreçlerin temel ögesi olan sendikaların yerine koyabiliyoruz ve kendini o konuma sokanların davranışını olağan karşılayabiliyoruz.

Sendika, temelde bu tekyancı anlayışı sarstığı ve yönetim-yönetilen, memur-devlet ilişkisini demokratikleştirmenin ilk aracı olduğu içindir ki, tepki doğurmuştur ve ona siyasal iktidarlarca karşı konulmuştur.

Ama özellikle 1960'lı yıllardan sonra, tekyancı ve anti-katılımcı yönetimler bile sendikayı ve toplu pazarlığı da içeren çeşitli katılımlı süreçleri, yönetsel anlayışlarıyla bağdaştırmaya çaba göstermişlerdir. Ülkemiz ise bu gelişmelere hâlâ kapalıdır. Batı'da olmayan haklar, yasaklara ve yaptırımlara karşı yaratılmışken, ülkemizde varolan haklar bile kullanılmamakta, yaşama geçirilmesi için çaba harcanmamaktadır.

4. ANAYASA VE YASALAR, ÖĞRETMENLER SENDİKA KURAMAZ DİYOR MU?

Bu konunun yeterince açıklığa kavuştuğunu düşünüyorum. Yer yer "Anayasa'da, yasalarda yasak yok mu" sorularıyla hâlâ karşılaşsam da, sendikal hakların memurlar ve öğretmenler için uluslararası hukukça tanınan ve güvenceye alınan yasal bir hak olduğu görüşünün, karşı çıkan çevrelerce bile artık benimsendiğini söyleyebilirim.

Şu kadarını belirtmekle yetineyim ki, eğer Anayasa'da, 657 sayılı Devlet Memurları Yasası'nda yada Ceza Yasası'nda sendika kurmayı ve sendikalara üye olmayı yasaklayan, hukuki ve cezai yaptırımlara bağlayan bir kural bulunsaydı, yetkililer bu maddeyi çoktan uygulama yoluna giderlerdi. Nitekim, Ankara Valiliği, Eğitim-İş'in kuruluş başvurusundan sonra hemen C. Savcılığı'na başvurmuş ve sendika kurucuları hakkında "cezaî takibat" yapılmasını, "sendikanın faaliyetinin durdurulması(nı) ve akabinde kapatılması(nı)" istemiştir. Ancak bildiğiniz gibi C. Savcılığı "mevzuatımızda sanıkların fiillerini suç kabul eden bir hüküm bulunmadığı kanısına" varmış ve "sanıkların fiilleri(nin) suç teşkil etmediğinden haklarında kamu adına takibata yer olmadığına" karar vermiştir.

Hukuksal durum bu kadar açık ve tartışma götürmez biçimde ortada iken, C. Savcılığının 12 Haziran 1990 günlü kararından sonra da "kanun memurlar için sendika kuramaz diyor, Anayasa da böyle diyor" yolunda yanlış açıklamalar yapılmasını anlamak güçtür. Eğer doğru bilgilerle donatılmamış olmaktan kaynaklanmamışsa, bunun sendikalaşmanın öğretmenler arasında yaygınlaşmasını önleme amacına yönelik olduğunu düşünmemiz gerekecektir.

Ben bu konuda Sayın Akyol'dan iki ricada bulunacağım. Birincisi, Anayasa'nın hangi maddesinin ve hangi yasanın "memurlar sendika kuramaz" dediğini açıklamasıdır. İkincisi de, Danimarkalı öğretmenlere yaptığı

açıklamayı, yani “öğretmenlerin genel olarak sendika kurabileceği” görüşünü kamuoyu önünde ve televizyon aracılığıyla yinelemesidir.

5. EĞİTİM-İŞ'İN HUKUKİ KİMLİĞİ YOK MUDUR?

Sayın Akyol'un Eğitim-İş'in “hukuki bir kimliği bulunmadığı” yolundaki yanlış görüşü, kuşkusuz yukarıda değerlendirdiğim öteki yanlış görüşlerinin kaçınılmaz bir sonucudur.

“Eğitim-İş'in hukuki kimliği yoktur” demek, bu sendikayı hukuk dışı saymak, frenkçe terimiyle “illegal” ilân etmek anlamına gelir. Bu ise, ancak ciddi ve titiz bir incelemeden sonra yapılması gereken bir değerlendirmedir.

Eğitim-İş ve bundan sonra kurulan ve kurulacak olan tüm öteki memur sendikaları hukuk dışı örgütler değildir ve olmayacaktır. Anayasa'nın, yasalar gibi uyulması zorunlu kurallar olduğunu ve yasaların üstünde bağlayıcılık taşıdığını belirttiği, onay işlemiyle iç hukukumuzun bir parçasına dönüştürülen uluslararası sözleşmelere dayanılarak kurulan bir sendika hukuk dışı olamaz.

Eğer, Eğitim-İş'in “hukuki kimliği bulunmadığı” savı ile “tüzel kişiliğinin bulunmadığı” anlatılmak isteniyorsa, bu görüş de geçersizdir. Çünkü Eğitim-İş, kuruluş işlemlerini, “kıyas” yoluyla uygulanan 2821 sayılı Sendikalar Yasası'ndaki kuralları gözönüne alarak tamamlamış ve kendisine tüzel kişilik kazandıran başvuruyu Ankara Valiliğine yapmıştır. Ne yazık ki Valilik, bu yasa gereği tüzük ve belgeleri alarak birer örneğini ilgili bakanlıklara gönderme yerine, belgeleri almaktan kaçınmış ve böylece İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ni çiğnemiştir. Sendika tüzel kişiliğini, PTT kanalıyla “iadeli taahhütlü” olarak gönderilen tüzük ve belgelerin Ankara Valiliğince alındığı 30 Mayıs 1990 tarihinde kazanmıştır. Çünkü Sendikalar Yasası'na göre, sözkonusu belgelerin “ilgili valiliğe tevdi ile birlikte sendika tüzel kişilik kazanır.” Bu “tevdi” yani verme işlemi, Ankara Valiliğinin olumsuz tutumu yüzünden PTT aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu da hukuken geçerli bir yöntemdir. Nitekim Ankara Valiliği de, bu yöntemi geçerli saydığı için C. Savcılığına başvurmuştur.

Kısacası Eğitim-İş, 30 Mayıs 1990 tarihinden beri tüzel kişiliği olan yasal bir sendika olarak etkinliklerini sürdürmektedir. Hukuk düzenimizde bir sendikanın kurulması ve tüzel kişilik kazanması için hiçbir yönetsel yada yargısal makamdan “önceden izin alınması” sözkonusu değildir. Bu aynı zamanda anayasal bir ilkedir. Dolayısıyla, Eğitim-İş'in hukuki kimliğinin bulunmadığı savı, tümüyle geçersiz ve hukuksal temelden yoksundur.

**SONUÇ: GÜÇ AMA ZORUNLU OLAN,
YARATILAN SENDİKA HAKKININ YAŞATILMASIDIR**

Kamu görevlilerinin sayıca çok önemli bölümünü oluşturan öğretmenler, zihinlere yerleştirilen yasak önyargısını aşarak, uluslararası sözleşmelerin tanıyıp güvenceye aldığı bir hakkı, hiçbir özel yasal düzenlemenin bulunmadığı iç hukuk düzeni içinde, uzun bir aradan sonra bir sendika kurarak yaratmışlardır.

Bundan sonra yapılması gerekense, yaratılan bu insan hakkının yaşatılmasıdır. Hakkın yaşatılması, yaratılmasından daha güçtür, daha büyük özveri ve sorumluluk gerektiren bir iştir.

Kuşkusuz, yaratılan ve artık toplumsal gerçeklik kazandırılan sendika hakkının yaşatılmasında en büyük görev ve sorumluluk, hakkın gerçek sahiplerine düşmektedir. Uluslararası denetim ve koruma mekanizmalarının desteği, küçümsenmemekle birlikte, abartılmamalıdır da. Ancak kamu görevlilerinin özgüveni ve özgücüdür ki, hukuksal dayanağını uluslararası belgelerde bulan sendikal hakların kalıcı olmasını sağlayabilir ve tüm çağdaş öğeleriyle bir bütün olarak etkili biçimde kullanılmasına olanak veren ulusal yasal düzenlemeler yapılmasını sağlayabilir.

Kamu görevlileri içinde örgütlenme geleneği en eski, örgütlenme bilinci en yüksek ve örgütlenme deneyimi en zengin olan öğretmenler, sendikalaşmada öteki kamu görevlileri için örnek olma gibi ek bir sorumluluk taşıdıklarını da unutmamalıdır.